

УДК 378.22:376.37

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ВПЛИВУ СІЛЬСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПРОЦЕСИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Г. М. Мицик, м. Харків

У тезах звертається увага на незадовільний стан організації надання логопедичної допомоги на рівні дошкільних закладів в умовах села та необхідність їх забезпечення відповідними педагогічними кадрами. Встановлено, що обмежені можливості здійснення корекційно-виховної роботи в умовах сільської місцевості вкрай негативно впливають на дітей, а звідси і на їх готовність до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: порушення мовлення, батьки дітей дошкільного віку, дошкільні навчальні заклади, логопедична допомога, сільська місцевість.

The article depicts the unsatisfactory state of providing speech therapy services at preschools in rural areas and the necessity to provide preschools with adequate teaching staff. It has been noted that the limited opportunities of realization of correctional and educational work in rural areas influence children badly, and hence they influence badly their willingness to learn at secondary schools.

Key words: speech disorders, parents of preschoolers, preschools, speech therapy, rural areas.

В соціалізації особистості важливе значення надається спілкуванню як засобу передачі соціальних і особистісних цінностей. Його різноманіття, позитивна спрямованість сприяє високій соціалізації індивіда, стимулює його духовне збагачення. Спілкування здійснюється через безліч каналів і має різний прояв. Найбільш інтенсивно воно здійснюється в мікроколективах, в яких живе і діє певна особа і де формуються його інтереси та потреби [2, с. 71-72].

Сільське середовище, в якому знаходиться дитина, – це не стільки довкілля, яке її оточує, скільки характер виховання, інтереси та установки дорослих, які у своїй сукупності створюють своєрідний мікроклімат, під впливом якого формуються її особистісні якості. Умови життєдіяльності сільського населення в будь-якому випадку знайдуть своє відображення у вихованому процесі дитини, її соціалізації.

Значна кількість наукових праць, з одного боку, засвідчує достатність уваги до питань розвитку особистості дитини під впливом сільського середовища (В. А. Артемов, А. Д. Іванов, В. В. Савіна), її соціалізації та виховання в ньому (М. П. Гур'янова, О. М. Коберник, В. Г. Кузь та ін.). З іншого – фактичну її відсутність до проблем соціалізації в умовах села дітей з особливостями психічного і фізичного розвитку загалом, і з вадами мови зокрема.

Соціокультурне середовище сільської дитини має свої особливості і відрізняється від середовища дитини, яка мешкає в місті. Характерним для останнього є досить велика соціальна мобільність, більш комфортні умови побуту, переваги економічного та соціального характеру; різноманітна і досить розвинена система освітніх установ, зокрема спеціальних дошкільних та загальноосвітніх шкільних закладів для дітей з особливими потребами; широкі можливості вибору

закладів дозвілля, побуту та культури. Чого не можна сказати про сільські населені пункти.

Суспільно-політичні та соціально-економічні процеси в державі в останні роки суттєво вплинули на рівень життя селянина, існуючу мережу соціально-побутових, культурно-просвітницьких, загальноосвітніх шкіл та дошкільних установ на селі. Знизився і виховний потенціал сільської сім'ї. Надмірна сконцентрованість на виконанні господарських функцій займає дуже багато часу у батьків, що перешкоджає організації правильного сімейного виховання дитини. Якщо така дитина ще й страждає певними недоліками фізичного розвитку, переживання за її правильний розвиток за таких обставин збільшується в рази. Батьки відіграють важливу, якщо не ключову, роль в навчанні та вихованні дітей з вадами психофізичного розвитку. Перш за все вони батьки з усіма правами і обов'язками, але вони також і джерело інформації, партнери при розробці та здійсненні корекційних програм за участю їх дітей [1, с. 113].

Наразі майже всі села, окрім тих що віддалені від великих міст, забезпечені доступом до всесвітньої інформаційної системи – Інтернет. Тому не можна виправдати педагогічну інертність батьків саме обмеженістю доступу до інформації. Припускаємо, що основною причиною педагогічної необізнаності є низький рівень їх мотивації. Звідси, неготовність батьків до здійснення корекційно-мовленнєвого виховання своєї дитини. Такий стан зумовлено як внутрішніми факторами: брак часу на виховання, небажання займатися своєю логопедичною освіченістю, несприйняття дефектів мовлення дитини та негативності їх впливу; так і зовнішніми: прогалини у логопедичній підготовці вихователів дитячих садків; неналежна пропаганда логопедичних знань серед батьків вчителями-логопедами; ігнорування мовленнєвих проблем у дитини на рівні дошкільного закладу.

Більшість батьків через низьку мотивацію до пізнання не мають достатньо глибоких уявлень про закономірності психофізичного розвитку дитини, не володіють елементарними знаннями з області спеціального навчання та виховання дітей з мовленнєвими патологіями, вони зовсім беззбройні перед проблемами, які виникають у їх дітей.

Істотну роль у соціалізації дитини дошкільного віку з вадами мови відіграють і дошкільні заклади, зокрема спеціалізовані. Цілком очевидним також є той факт, що діти з вадами у розвитку потребують організації спеціальних освітніх умов, тому поряд з проблемою територіальної віддаленості помешкання від дошкільних установ або ж їх відсутністю взагалі виникає ще одна, яка полягає в тому, що на сьогодні «структура мережі освітніх закладів у сільській місцевості не враховує ні освітніх, ні виховних, ні оздоровчих, ні культурних потреб сільських дітей» [3, с. 21]. Як наслідок – незадовільний стан організації надання логопедичної допомоги на рівні дошкільних закладів в умовах села.

До агентів впливу ми відносимо і самого логопеда. Однак відсутність при дошкільному закладі сільської місцевості вчителя-логопеда значно ускладнює можливість організації корекційно-виховної роботи. Вихователі масових садків не достатньо обізнані в характері такої роботи. А отже проблема потребує свого вирішення.

Аналіз проблем сільського середовища дав змогу стверджувати, що вплив всіх його агентів на розвиток дитини-логопата дошкільного віку має доволі суперечливий характер.

З одного боку, особливості організації життя на селі впливають на формування моральних якостей сільської дитини; можливість залучення та привчання до праці з самого раннього віку, дотримання народних традицій; життя у тісному зв'язку з природою, розміреність ритму життя та віддаленість від стресових ситуацій забезпечує дитині нормальний перебіг формування психічних процесів. З іншого, можна припустити, що соціально-економічні, демографічні, культурно-освітні та інформаційно-комунікативні особливості сільського середовища можуть стати несприятливими факторами, які провокують виникнення мовленнєвих патологій або ж їх проявів.

На сьогодні головною проблемою сільських мешканців є недостатність задоволення їх потреб. Відсутність тих чи інших інституцій певним чином відображаються і на підростаючому поколінні. Обмежені можливості здійснення корекційно-виховної роботи на селі вкрай негативно впливають на дітей, а звідси і на їх готовність до навчання в школі.

Список використаних джерел

1. Боднар В.Б. Залучення батьків до надання корекційної допомоги дітям з ТПМ в умовах класів інклюзивного навчання / В.Б. Боднар // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / за ред. О.В.Гаврилова. – Вип. 5. – Кам'янець-Подільський : ПП Медобори, 2014. – С. 112-119.
2. Коновалова В.Е. Основы юридической психологии: Учебник / В.Е. Коновалова, В.Ю. Шепитько. – Х.: Одиссей, 2005. – 352 с.
3. Освіта в сільській місцевості : кризові тенденції та шляхи їх подолання. Науково-практичне видання / [автор-упор. Є.В. Красняков]. – К. : Парламентське вид-во, 2012. – 272 с.

УДК: 159.922

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

О. М. Третяк, м. Харків

У даній роботі розглянуті мотиваційні засади становлення фахівців у вищій освіті. Висвітлюються особливості студентського віку, мотивації до навчальної діяльності студентів, використання ігрових технологій у підвищенні рівня мотивації до навчання та зацікавленості до оволодіння майбутньою професією.

Ключові слова: мотивація, особистість, професіоналізм, розвиток, навчання, професійна діяльність, студентський вік.

The motivational bases of specialists' professional formation in higher school education have been revealed. The peculiarities of student age, motivation to students' educational activity, use of game technologies for increasing the level of motivation to learning and interest in mastery of future profession have been determined.

Key words: motivation, personality, professionalism, development, learning, professional activity, student age.